

Årringen 2018

Annual Review No 22 of The Arboretum &
Botanical Gardens, University Museum of
Bergen, The University of Bergen

ISSN: 0809-5213

Journal home page:

<https://www.uib.no/universitetshagene/66488/%C3%A5rringen>

Minneord om Poul Søndergaard (1937 – 2018)

Per Harald Salvesen, Universitetshagene, Universitetsmuséet i Bergen,
Mildevegen 240, N-5259 Hjellevstad (per.salvesen@uib.no).

To cite this article: Salvesen, P.H. 2019. – Minneord om Poul Søndergaard
(1937 – 2018). – *Årringen 2018* (22): 113–122.

Published March 2019

Minneord om Poul Søndergaard (1937 – 2018)

Per Harald Salvesen, Arboretet og de botaniske hager, Universitetsmuséet i Bergen, Mildevegen 240, N-5259 Hjellesstad (per.salvesen@uib.no).

Det er sagt om Arboretet på Milde at det aldri ville blitt noe av og fortsatt kun vært en drøm, hadde det ikke vært for Fritz C. Rieber. På samme måte kan det sies at det ville ikke blitt slik det er i dag, uten Poul Søndergaards innsats.

Søndergaard var utdannet dendrolog og forstbotaniker ved Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole i Hørsholm, Danmark, og avla sin lisensiatgrad med en avhandling om morfologi og utvikling hos de vanligste trærne i skogbruket. Han skulle bli den første direktøren for Arboretet på Milde i Bergen.

Med sin kone Birgitte hadde Poul bodd i Marokko i to og et halvt år da det i januar 1971 kom et telegram fra Fritz C. Rieber. Vi har tillatt oss å sakse litt fra deres egen beretning om dette (fra Lekve 2013). Telegrammet var et tilbud om å reise til Bergen en uke for å se på et prosjekt: planleggingen av et arboret i Norge. Rieber hadde da allerede gjort et stort forarbeid i Bergen. I 1968 sammenkalte han et møte av nordiske dendrologer og botanikere, og fikk nedsatt en komité som utredet behov og muligheter for Det norske arboret. Komitéens sterke anbefaling om å opprette Norges første arboret forelå, og var blitt akseptert av Universitetet i Bergen. Fritz C. Rieber ville nå sikre seg den danske forstmannen og botanikeren.

Poul Søndergaard hadde vært i Norge tidligere, første gang i 1953 på ferietur til Sandnes med en kamerat. Hvordan de havnet ved Gandsfjorden, vet vi ikke, men han var tydelig fascinert av landet, og tok i 1957 sommerjobb ved Falconbridge

Osmanthus suavis fra 2700–2900 moh. i Dud Khosi-dalen under Mt. Everest i Nepal samlet av Poul Søndergaard i 1984. Her er busken i blomst i Hatlehaugen. Duften kan dessverre ikke formidles i bilder (W-1985.005, foto: Per Harald Salvesen 26. april 2004).

Poul Søndergaard assisterer Hans Kongelige Høyhet Kronprins Harald med å plante det "første" treet i Arboretet under den formelle åpningen 27. mai 1971. Treet er en sommerek hvis podekvist var hentet fra "Kongeegen" i Nordskoven på Sjælland, som gikk for å være mer enn 1400 år gammel (fra Arboretets brosjyre "Arboretet på Milde skal reise nybygg" 1982).

Søndergaard, og beskriver ham som en mann full av humor og karisma det var svært vanskelig å ikke la seg overtale av. Det danske utenriksministerium løste ham fra det siste året av kontrakten, og familien gjorde seg klar til å flytte fra Nord-Afrika til Bergen. Velviljen fra dansk hold skyldtes nok at Fritz C. Rieber var dansk konsul i Bergen og at Tordis Rieber var dansk.

Mesteparten av sin karriere etter dette tilbrakte Poul Søndergaard i Bergen. Han ledet oppbyggingen av det nye arboretet fra starten 27. mai 1971 (titulert direktør fra 1973), og var sekretær for Arboretets styre til 1986. Han beskrives som en blid, mild og vennlig mann, beskjeden, men bestemt og klar om sine meninger og tanker. Som den dyktige fagmann han var, overbeviste han helst med kunnskaper og innsikt. Han ledet med oppmuntring og støtte, og med en sterk aversjon mot byråkrati og regelryteri.

På Arboretets første styremøte i 1971 la han fram planer for utviklingen av arboretområdet med inndeling i avdelinger etter hvor plantene kom fra i verden, slik at samlingene – særlig bartrærne – var ordnet geografisk. Av hensyn til terrenget og jordbunnsforholdene måtte det gjøres noen tillempninger i planen. Varmekjære planteslag som trenger dypere og bedre jord, ble konsentrert i de tidligere åker- og hagemarks-

nikkelverk i Kristiansand før han la turen nordover, bl.a. til Trondheim. Nå var han imidlertid etter tre år godt i gang med undersøkelser av sedertre- og korkeikeskoger i Atlasfjellene i Marokko, finansiert av utviklingsmidler fra den danske stat, og han hadde nettopp signert forlengelse av kontrakten. *"Vi hadde aldri hørt om Fritz C. Rieber før dette,"* forteller Birgitte, *"men Rieber hadde tydeligvis hørt om oss fra sin forbindelse til Arboretet i Hørsholm i Danmark."* Uken etter dro de til Norge der de ble møtt på Fornebu av departementsråd Bjarne Robberstad fra Landbruksdepartementet. Etter et givende møte i Oslo, bar det til Bergen, der de møtte Rieber på kontoret hans i Nøstegaten. *"Kjemien mellom oss stemte fra første øyeblikk,"* fortalte Poul

arealene i vest. Viktige familier med store løvtrær som alm, bok, eik, kastanje og valnøtt ble gitt plass i sør (der seinere Botanisk hage ble anlagt), mens Hatlehaugen og Naustdalen ble reservert for rosefamilien og særlig sarte planteslag. Idéen om å flytte botanisk hage fra sentrum til Milde ble tatt med i planene allerede fra starten, og det ble avsatt areal for dette vest for Mildevegen. En av hjertesakene i Arboretet var å skape et rosarium. Dette fikk plass i Naustdalen og ble påbegynt allerede i 1978. Man fikk assistanse fra Norges fremste roseforedler, Arne Lundstad, slik at det kunne innvies av statsråd Astrid Gjertsen i 1985.

Poul Søndergaard fikk også ansvar for Arboretets langsiktige utvikling som vitenskapelig institusjon for dyrking og utprøving av planter fra alle verdenshjørner i det vestnorske klimaet. Da han kunne legge fram et ferdig utkast til Arboretets langtidspan i 1984, sto allerede ny driftsbygning med verksted og veksthus nesten ferdig, og ble tatt i bruk samme år. Nytt administrasjons- og forskningsbygg var påbegynt i februar, og sto ferdig etter et halvt år, samtidig som ny garasje for Arboretets traktorer og maskiner kom på plass. Alt etter planen som ble til under Pouls ledelse de første årene i Arboretets historie.

Poul ble førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen fra 1. august 1981, og samtidig tok professor Per Wendelbo over som direktør for Arboretet. Dessverre døde Wendelbo etter bare tre uker, og Poul fortsatte i begge funksjoner, som førsteamanuensis og direktør i Arboretet. I 1983 vedtok Universitetet å flytte Botanisk hage til Milde, og bygge på arealene som var avsatt til dette i Arboretets plan. En ny grunnenhet, ARBOHA-rådet, ble nedsatt ved Mat.-Nat.-fakultetet, der Per Magnus Jørgensen ble formann og Poul Søndergaard nestformann. Rådet trådte i funksjon fra 1.1.1984. I tillegg til å arbeide med utvikling av den nye botaniske hagen, ble Arboretets rhododendronprosjekt startet opp av Per Magnus Jørgensen i samarbeid med Poul Søndergaard og Magne Sandvik. I 1985 ble så Fellesinstituttet for Arboretet og Botanisk hage, ARBOHA, formelt opprettet. Cornelis C. Berg tiltrådte som professor ved ARBOHA og tok fra 1. november over som direk-

Atlasseder, Cedrus atlantica, i Arboretet på Milde. Treet ble samlet av Poul Søndergaard 1800 moh. ved Talasemtane i Marokko i 1973 (W-1984.112, foto: Per Harald Salvesen 8. mai 2018).

Daphne laureola blomstrer årvisst i mildværsperioder fra romjul til ut i april på Flaggstanghaugen i Arboretet. Den ble samlet av Poul Søndergaard i 1983 på 1500 moh. i Vallée et Circue de la Glère, Pyrenéene i Frankrike (W-1983.281, foto: Per Harald Salvesen nyttårsaften 2006).

tør i Arboretet, mens Poul Søndergaard ble styrer ved det nye ARBOHA-instituttet. Per Magnus Jørgensen var fortsatt formann for ARBOHAs instituttråd.

Selv om stillingen i stor grad innebar administrative oppgaver, beholdt Poul alltid fokuset på plantene og samlingene. Hans hovedinteresse var skogene og plantelivet i Sør-Europa og Nord-Afrika, og gjennom et langt liv samlet han mange arter. Han deltok på ekspedisjoner til Nepal, New Zealand, Australia, Pyrenéene, Atlasfjellene i Marokko og til Tyrkia. Han var blant initiativtakerne til Nordisk Arboretutvalg og arrangerte stiftelsesmøtet på Milde i 1972. Han var selv sekretær for utvalget fra 1972 til 1977 og ansvarlig for koordinering av ekspedisjoner til Japan, Sør-Korea, Sør-Amerika, New Zealand og Australia.

Like etter at han kom til Bergen, ble det i 1972 høstet store mengder frø av apeskrekk (*Araucaria araucana*) i gamle hager i og omkring Bergen. Dette resulterte i mengder av småplanter som i 1986 ble satt ut i felter ulike steder på Vestlandet. Sammen med de bergenske trærne

ble det også plantet avkom av frø samlet på grensen mellom Chile og Argentina av en dansk ekspedisjon til Andesfjellene i 1979. Vi har to felter i Arboretet på Milde og ett i Arboretet i Balestrand, som på Poul Søndergaards initiativ ble lagt til som anneks til samlingene på Milde. Trærne har nå vokst godt til, og det ser ut til at hagetrærne i Bergen har gitt like livskraftige avkom som de sør-amerikanske. Vi har enda ikke fått frø i plantefeltene, men det kan kanskje bli mulig innen få år. De første hunntrærne har nemlig satt kongler i noen år, og vi venter bare på at hanntrærne skal komme i gang, slik at vi kan høste spiredyktige frø!

Allerede i 1973 vendte Poul Søndergaard tilbake til Marokko der han hadde drevet dendrologiske studier og etablert forsøksfelter. Han var spesielt opptatt av metoder for å formere trær med frø og stiklinger, og samlet nå både i Marokko og Spania. Nye innsamlinger fulgte i 1976, og igjen i 1990 da han deltok i en svensk-dansk ekspedisjon. Det resulterte bl.a. i en rekke provenienser av atlaseder (*Cedrus atlantica*), den marokkanske underarten av spansk edelgran (*Abies pinsapo* ssp. *maroccana*) og korkeik (*Quercus suber*). Korkeik hadde liten mulighet til å klare seg i Norge, og heller ikke

spansk edelgran trivdes, men atlasseder har vi flere eksemplarer av, som nå er kommet i god vekst og ser ut til å bli vakre trær.

Poul var så i 1974–75 med på Nordisk arboretutvalgs ekspedisjon til New Zealand, Tasmania og fjellene i Sør-Australia. På New Zealand ble det især samlet omkring skoggrensen på Sørøya. Herfra har Arboretet aksesjoner av det lave, buskformete bartreet *Podocarpus lawrencii* og den vintergrønne busken *Hebe odora* fra hans innsamlinger. Vi har også planter av den vakre og aromatiske lille peppermyntebusk (*Prostanthera cuneata*) som han samlet i fjellet i SØ-Australia.

Etter sin tid som sekretær i Nordisk arboretutvalg fortsatte han sin bearbeiding av materiale fra ekspedisjonene til den sydlige halvkule og skrev artikler om emnet til publisering i ulike tidsskrifter. Han arbeidet også med den videre utbygging av Arboretet på Milde, bl.a. lønnesamlingen og bjørkefamilien, og med annekset i Balestrand.

I 1983 reiste han rundt i Sør-Frankrike en måneds tid, der han samlet i Pyrenéene. Fra frø han brakte hjem, har vi flere aksesjoner av alperose (*Rhododendron ferrugineum*) og den vinterblomstrende *Daphne laureola*. Året etter deltok han i en ekskursjon til Nepal med International Dendrological Society (IDS), og her samlet han en mengde planter. Mange viste seg for lite hardføre på Milde, men vi har den rødblomstrete *Rhododendron thomsonii* og velduftende *Osmanthus suavis* i live i Arboretet etter denne reisen. I 1986 fortsatte han med rekognosering og frøinnsamling i Tyrkia for å forberede en nordisk ekskursjon dit. Han samlet pontisk eik (*Quercus pontica*) og nordmannsgran (*Abies nordmanniana* og dens underart ssp. *equi-trojani*), som vi har i god hevd i Arboretet.

Poul sluttet i sine stillinger i Bergen i november 1988 etter et års permisjon, og flyttet tilbake til Danmark, der han ble i tolv år ved Arboretet i Hørsholm. Her fikk han en vesentlig rolle i arbeidet med å vedlikeholde og bygge ut samlingene av trær og busker, og fikk særlig ansvar for Arboretets planteskole og Forsthaven i Charlottenlund, der han og Birgitte også bodde. Samlingene ble fortløpende supplert med frø skaffet utenfra, ofte via felles nordiske ekspedisjoner. Poul gikk snart i gang med å

Peppermyntebusk (Prostanthera cuneata) som Poul Søndergaard i 1974 samlet ca. 2100 moh. på Snowy Mountains i New South Wales, Australia. Arten greier seg godt de fleste år i Vestlandets vintermilde klima, og siden 1990 har den vært i handelen.

Den fryser ut i år med mye barfrost. Her blomstrer den ved Hollendertrappen i Arboretet (Z-2010.1348, foto: Bjørn Moe 9. november 2017).

Fagrådet i Arboretet på Milde prøver gapahuken i Oldertosbakken. Foran ved stammen Poul Søndergaard, og videre fra venstre: Alf Helge Søyland (bak), Per Harald Salvesen, Dagfinn Moe (bak), Tor Jan Ropeid, Ola H. Heide, Harald Olav Aksnes, Kristin Solheim, Anne Katrine Geelmuyden (bak), Knut Huse og Sissel Lerum (foto: Bjørn Moe 4. juni 2007).

skaffe planter til den nye "Rhododendron-dalen". Idéene og grunnlaget hadde han nok med fra sin tid i Bergen, men han bygget opp samlingene basert på frø fra naturen i langt større grad enn tilfellet hadde vært på Milde.

I Danmark arbeidet han også for Dansk Hedeselskab med å gjenreise skogen på den portugisiske øya Porto Santo ved Madeira. Der ble det introdusert arter til prøvedyrkning fra både tropiske, subtropiske og tempererte områder, men arter som hører til øyas opprinnelige og naturlige flora inngikk også i prosjektet.

Etter årene i Hørsholm ble Poul engasjert i fire år som leder av Stavanger botaniske hage, forsker ved Planteforsk Særheim og rådgiver for Rogaland arboret. Han ble invitert til å hjelpe med å finne kandidater til en ledig stilling ved Særheim, men endte snart opp med jobben selv. "Det er ikke mange dendrologer i Norge", uttalte han. I Stavanger sørget han for å berike samlingene med mange sjeldne treslag gjennom sitt vide kontaktnett ute i verden. Særlig bemerkes en samling av urtidstreet (*Metasequoia glyptostroboides*) som han fikk etablert fra stiklinger skaffet fra Arnold Arboretum i USA.

Da han gikk av for aldersgrensen i 2004, flyttet han tilbake til familien i Bergen og bosatte seg på Os. Han forble en viktig støttespiller for Arboretet, bl.a. som medlem i Fagrådet, der han var med til sommeren 2007. Hans tanker og idéer er således nedfelt i Arboretets samlinger og infrastruktur. Den viktigste arven etter Poul er likevel imma-

teriell: hans åpne og imøtekommende holdning til det planteinteresserte publikum. Ikke minst framhevet han den frivillige innsatsen fra Arboretets venner, som stadig yter en helt avgjørende støtte til vårt virke, og er en tradisjon vi i stor grad skylder Poul Søndergaard. Han oppsummerer selv i 2007 betydningen av dette i et meget kritisk innlegg om nedprioriteringen av dendrologien ved Arboretet i Hørsholm etter innlemmelsen i Universitetet i København:

Det er "...min faste overbevisning, at god kontakt med publikum er helt afgørende i vore dage for et arborets muligheder for vækst og trivsel.

Arboretet på Milde hadde i min tid tilbake i 1988 et årligt besøgstal på omkring 50.000 og en stab på ca. ti personer. Fra begynnelsen i 1971 blev et 45 hektar stort område afsat til en fremtidig botanisk have. Planlæggingen og etableringen af denne var i gang da jeg rejste fra Bergen.

I 2007 er store dele af denne have realiseret samtidig med, at arboretet har fået tilført en række nye anlæg. Samlet har Arboretet og Botanisk Have på Milde en stab på omkring tyve ansatte og et årligt driftsbudget på omkring 8 mio. NOK. I 1986 blev der oprettet en venneforening for arboretet, og den har nu i år ca. 600 meget aktive medlemmer, og det årlige besøgstal i de to samlinger er oppe i omkring 100.000.

Arboretet på Milde har helt fra begynnelsen satset særlt på kontakten til publikum. Dette har ført til megen medieomtale og har bevirket, at arboretet er blevet allemanseje langt ud over Bergens grænser, og en institution som mange mennesker har et kjerlighedsförhold til.

I 2004 var arboretet truet af et budgetunderskud på askillige hundretusinder kroner. Opslag i aviser og fjernsyn og livlig lobbyvirksomhed fra venneforeningen førte til en pengestrøm, som i løbet af ganske få uger vendte situationen til et komfortabelt overskud...."

Som pensjonister brukte Poul og Birgitte mye tid på å innrede et gammelt hus ved Moldegård i Os etter sin egen smak. I hagen plantet Poul mange planter fra sine innsamlingsreiser. Etter hvert som de vokste til, og helt til det siste, tilgodeså han gjerne Arboretet på Milde med så vel frø og stiklinger som fullvoksne planter av spennende arter. Vi håper mange av disse vil etablere seg på Milde og minne om Pouls store innsats for Arboretet på Milde, som han var en stor venn av. Vi som lærte ham å kjenne, vil dessuten med glede minnes ham som en god personlig venn.

Referanser

Arboretkomiteén av 1968 [1971]. – *Arboret på Milde*. – Brosjyre med betenkninger om et arboret utgitt av komiteén bestående av Fritz C. Rieber (formann), Toralf Austin (Landbruksdepartementet, Knut Fægri (Botanisk museum, Bergen), E. Gruda Forfang (Norges Gartnerforening), Arne Halvorsen (Universitetsdirektør, Bergen), Oddvin Reisæter (Norges Landbrukshøyskole), Håkon Robak (Vestlandets forstlige forsøksstasjon) og Martin Skadsheim (Stend Landbruksskule).

Jensen, N. 1994. – Guide til Arboretet i Hørsholm. – *Dansk dendrologisk Årsskrift* 124, 238 s.

Lekve, J. 2013. – *Til hjelp for andre i 40 år: Tordis og Fritz C. Riebers legat 1973 – 2013*. – Bondoni forlag, Bergen.

Poul Søndergaards skriftlige arbeider, et utvalg

1963

- *Kimplanternes morfologi og utvikling hos de i skovbruget almindeligt anvendte nåletræer.* – Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Skovbrugsafdelingen (thesis), 82 s.

1968.

- *De første stadier i bøgens selvfornyelse under forskjellige økologiske betingelser.* – Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Botaniske Institut, 86 s.

1972

- Arboretet på Milde. – *Landskap*, København, 53: 90-95.
- Ny nabo til Folkehøgskolen. – *Gammal Grund, skrifti* 7, 1972: 102–107.

1973

- *Haven til Lunde prestegård i Balestrand.* Stensil.
- Korkeik. – *Godbiter fra samlingene nr. 42*: 20, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 24. mars 1973.

1975

- Iagttagelser af *Araucaria* i Vestnorge. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 4 (2):28–46.
- Litt om arboreter og Arboretet på Milde. – *Godt å vite*, fra Universitetet i Bergen, nr.6.
- Eukalyptus. – *Godbiter fra samlingene nr. 45*: 19, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 4. oktober 1975.

Jostedt, H. og Søndergaard, P. – Arboretet på Milde. – *Sti og Varde*. Medlemsblad for Bergen Turlag nr. 3

1976

- Hva er et arboret? – *Norsk Hagetidend* 6: 202
- Arboretet på Milde. – *Norsk Hagetidend* 7/8: 262
- Mongolaralia. – *Godbiter fra samlingene nr. 46*: 20, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 25. september 1976.

Bakkevig, S., Jostedt, H., Risnes, E. og Søndergaard, P. – *Ekskursjon til Arboretet på Milde., ekskursjonsguide for læreren.* – Pedagogisk Serviceavd., Skoleseksjonen, Bergen, 1976, 53 s.

1977

- Det norske arboret etter 5 år. – *Norsk Skogbruk* nr. 1 (1977): 15–17 og 35.
- Arboretet på Milde i nordisk sammenheng. – *Utvikling og Tradisjon, festskrift til Arne Halvorsen*. s. 164–177.
- Seder. – *Godbiter fra samlingene nr. 48*: 19, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 2. juli 1977.
- Lynghage. – *Godbiter fra samlingene nr. 48*: 20, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 3. september 1977.

Søndergaard, P., Benedikz, T., Bengtsson, T., Hagman, M., Nitzelius, T., Reisæter, O., Søgaard, B., Tigerstedt, P.M.A., Wendelbo, P. & Ødum, S. 1977. – *Nordisk arboretsamarbeid 1972-1977.* – Rapport om resultater etter de første fem år. Nordisk Arboretutvalg c/o Det norske arboret. 46 s.

Søndergaard, P., Benedikz, T & Vedel, H. 1977. – *The Nordic Arboretum Expedition to New Zealand, Tasmania and South-East-Australia 1974–75.* – The Norwegian Arboretum, N-5067 Store Milde. 82 s.

1978

- Store trær fra California. – *Godbiter fra samlingene nr. 49*:19, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 2. september 1978.

1980

- *Faglig samarbeid mellom Det norske arboret og Norsk institutt for skogforskning*, – Rapport, 27 s.
- En ny bunndekkeplante for Vestlandet. – *Godbiter fra samlingene nr. 51*: 45, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 22. november 1980.

1981

- Apeskrekk på Vestlandet. – *Godbiter fra samlingene nr. 52*: 44, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 5. september 1981.

1982

- Arboretet på Milde - Det norske arboret. – *Utemiljø*. november 1982.
- Sotmispel. – *Godbiter fra samlingene nr. 53*: 47, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 3. juli 1982.
- Buskmure. – *Godbiter fra samlingene nr. 53*: 48, Univ. i Bergen. Bergens Tidende, 4. september 1982.

1983

- Arboret-anneks i Balestrand. – *Godbiter fra samlingene nr. 54*, Univ. i Bergen, 25. juni 1983.

1984

- *Olearia arborescens* (Forst. f.) Ckn. et Laing × ? *Celmisia* sp. – Manuskript. 4 s.
- *Langtidsplan for Det norske arboret, Milde*. – Manuskript 90 s.
- Bøk. – *Godbiter fra samlingene nr. 55*: 48, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 29. september 1984.

1985

- Tour in Nepal. – *International Dendrology Society, Yearbook 1984*: 36-51. – London 1985.
- Det norske arboret er blitt 14 år. – *Årsskrift for dendrologi og planteskoledrift 1983, 1984 og 1985*: 52–68.
- *Microbiota decussata*, en ny og hardfør bunndekkeplante. – *Årsskrift for dendrologi og planteskoledrift 1983, 1984 og 1985*: 69–71.
- *Stewartia*. – *Godbiter fra samlingene nr. 56*: 46, Univ. i Bergen, Bergens Tidende 29. juni 1985.

1986

- Noen nye planter langt sørfra. – *Norsk Hagetidend* 102 (7/8): 445–448.
 - Træs opbygning og egenskaber. – *Bevaringshåndboken*. Udgivet af Statens Museumsnavn, København. 89–107.
 - Oddvin Reisæter 9.3.1913–2.9.1983. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift VI*, 2. 1986. 93–94.
 - Alperoser. – *Godbiter fra samlingene nr. 57*: 22, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 28. juni 1986.
- Jørgensen, P.M. og Søndergaard, P. – Botanisk hage og Det norske arboret. – *Norsk Hagetidend* 102, (2): 91–93.

1987

- Planter fra New Zealand og Australia. – *Godbiter fra samlingene nr. 58*: 28, Univ. i Bergen. Bergens Tidende 5. september 1987.

1988

- *Skovhistorie I. Kompendium efter P. Chr. Nielsen*. – Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Botaniske Institut, upubl. Kompendium 341 s.

1989

- Experiences with cultivation of plants from the southern hemisphere in West Norway com-

- pared with observations from the Faeroe Islands. In "Træplanting i Føroyum i eina öld" – A century of tree-planting in the Faeroe Islands. – *Ann. Soc. Scient. Faeroensis. Suppl.* XIV, 165–180.
- Korkeg, *Quercus suber* L. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 7: 58–63.
- 1993**
- Skovødelæggelse, skovplantning og træartsforsøg på Porto Santo. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 11: 19–33.
- 1997**
- Nordisk arboretsamarbejde 25 år. – *Årringen* 1997 (1): 4–6.
- Erfaringer med dyrking av sørbøk, *Nothofagus*, i Vest-Norge og Danmark. – *Årringen* 1997 (1): 7–26.
- Nordisk arboretsamarbejde i 25 år. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 15: 95–98.
- 1998**
- Nogle planteportrætter. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 16: 112–116.
- Forekscursion til Snøghøjgård Park og Mørkholt ved Vejle Fjord. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 16: 124.
- Hendricks, D.R. & Søndergaard, P. 1998. – *Metasequoia glyptostroboides*: 50 years out of China. Observations from the United States and Denmark. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 16: 6–24.
- 1999**
- Establishing collections of rhododendron in West Norway and East Denmark. – *Journal of The American Rhododendron Society*, 53 (4): , fall 1999.
- 2002**
- Oppbygging av rhododendronsamlinger i Vest-Norge og Øst-Danmark, del 1. – *Lapprosen* 1/2002: 6–9.
- Oppbygging av rhododendronsamlinger i Vest-Norge og Øst-Danmark, del 2. – *Lapprosen* 2/2002: 14–19.
- 2003**
- Samarbeid om stauder i det nordatlantiske området. – *Gartneryrket* 2003 (1): 26–27.
- Apeskrekke (*Araucaria araucana*) i Vest-Norge. – *Årringen* 2003 (7): 21–30.
- Peppermynztebusk, *Prostanthera cuneata* Benth., en bestselger på Vestlandet. – *Årringen* 2003 (7): 15–20.
- *Araucaria araucana* in West Norway. – *International Dendrology Society Yearbook* 2003: 90–101.
- 2005**
- *Araucaria araucana* (Molina) K. Koch i Norge og Danmark. – *Dansk Dendrologisk Årsskrift* 23: 33–50
- 2006**
- Søndergaard, P. & Egli, B.R. – *Zelkova abelicea* (Ulmaceae) in Crete: floristics, ecology, propagation and threats. – *Willdenowia* 36 (Special Issue): 317–322.
- 2007**
- After dendrology, what? – *Jord og Viden* 12 (2007).